

همدردی کافی نیست، راهگشا باشید!

Photo: SIphotography/depositphotos.com

معین خزائلی

همان‌طور که پیش از این در دو مطلب از مجموعه «[زنان برای زنان](#)» آمد، در جوامعی مانند ایران که در آنها تفکیک جنسیتی بر پایه مذهب و سنت فراگیر است، مناسب‌سازی محیط‌های درگیر با خشونت دیدگان در خشونت خانگی مانند مراکز قضایی و پلیس با استفاده از افسران پلیس زن و همچنین قضات مشاور زن می‌تواند نقش موثری ایفا کند در تشویق و ترغیب زنان خشونت دیده به گزارش و پیگیری قضایی خشونتی که رخ داده است.

در این میان اما تشویق، ترغیب و آماده‌سازی زنان خشونت دیده در خشونت خانگی به مراجعه به مراکز انتظامی-قضایی برای گزارش خشونت واقع شده و درخواست کمک، اقدامی است که عمدتاً در بین جمع دوستان و همجنسان روی می‌دهد.

در کشورهایی مانند ایران، در نبود مراکز حمایت اجتماعی مانند خانه‌های امن و سازمان‌های مدنی حمایت‌گر که در آنها خشونت دیدگان با دریافت مشاوره‌های ویژه برای گزارش جرم آماده می‌شوند، این جمع دوستان همجنس است که مشکلات ناشی از خشونت خانگی معمولاً در آنها به بحث گذاشته شده و به عنوان درد دل از سوی خشونت دیدگان مطرح می‌شود.

از سوی دیگر، در این جوامع زنان عمدتاً به دلیل تفکرات مذهبی و سنتی، مشکلات زناشویی خود را تنها با همجنسان خود در میان گذاشته و صحبت در باره این مسائل با مردان دیگر، حتی در مقام مشاور یا پزشک، اقدامی غیرمعمول است.

از این رو نقش این زنان به ویژه پزشکان، پرستاران، بهیاران و مشاوران خانواده نباید تنها به همدردی و ایفای نقش به عنوان یک گوش شنوا محدود بماند.

در چنین شرایطی ارائه راهکار مناسب به خشونت دیدگان برای خلاصی از خشونت بسیار موثر خواهد بود چرا که در عمل این توصیه‌های مطرح شده در جمع دوستان همجنس یا از سوی پزشک یا مشاور همجنس معتمد است که عمدتاً از سوی خشونت دیدگان مورد توجه قرار می‌گیرد.

در مواجهه با یک خشونت دیده در خشونت خانگی چه باید کرد؟

اولین اقدام در مواجهه با یک خشونت دیده در خشونت خانگی شنیدن صحبت‌های اوست. به تجربه ثابت شده است که زنان خشونت دیده در خشونت خانگی از آنجا که محیط خانه را ناامن می‌یابند، جمع دوستان همجنس خود را به مکانی برای تخلیه فشارهای روحی و روانی خود تبدیل کرده و نیازمند صحبت در مورد مشکلاتشان هستند.

از این رو به صحبت‌های خشونت دیده تا رسیدن او به آرامش روحی نسبی گوش بدهید و تلاش کنید تا شرایط او را درک کنید.

در عین حال اما تنها شنیدن صحبت‌های خشونت دیده در مورد تجربه تلخ او از خشونت و ابراز همدردی صرف با او کافی نیست، چرا که در این شرایط آنچه یک خشونت دیده از خشونت خانگی بیشتر به آن نیازمند است، راهکاری عملی و موثر برای بهبود شرایط و خلاصی از موقعیت خشونت‌زاست؛ هر چند خود او درخواستی مستقیم برای این امر نداشته باشد یا تمایلی به شنیدن به آن نشان ندهد.

در چنین شرایطی به جای شنونده صرف بودن، فعال بوده و توصیه کنید. تلاش کنید خشونت دیده را به مسیری هدایت کنید که در آن گزارش خشونت به مراجع قضایی یکی از گزینه‌های اصلی پیش روی او باشد.

برای قرار گرفتن در این مسیر، خشونت واقع شده را به طور مشخص و معین محکوم کنید. تلاش کنید حتماً از اصطلاحاتی که در آنها بر خشونت خانگی تأکید شده، استفاده کنید. یعنی صراحتاً به خشونت دیده بگویید که خشونت واقع شده خشونت خانگی یا تجاوز زناشویی است.

[عضو کانال تلگرام خانه امن بشوید.](#)

استفاده از کلمات مناسب به خشونت دیده نشان خواهد داد آنچه بر او گذشته نه یک اتفاق ساده، بلکه خشونتی است که مشخص و

تعریف شده بوده و به همین دلیل نام ویژه دارد. از این رو به هیچ وجه خشونت واقع شده را با استفاده از تفاسیری مانند « همه زن و شوهرها دعوا می کنند»، « اختلاف نمک زندگی است»، « مشاجره خانوادگی در همه خانواده ها هست » و ... کوچک نشمرده و آن را به یک اختلاف ساده بین زوجین تقلیل ندهید و به جای آن سعی کنید به خشونت دیده نشان دهید که آنچه اتفاق افتاده، موضوع مهمی است که ممکن است دوباره روی دهد و به همین دلیل بهتر است او از متخصصان امر در این زمینه کمک بگیرد.

در این زمینه ترغیب خشونت دیده به گزارش خشونت از طریق مراجعه به پلیس یا دادسرا و مشورت با یک وکیل می تواند بهترین گزینه عملی برای او باشد. در عین حال اما باید توجه داشت به دلیل فقدان خانه های امن در ایران برای سکونت خشونت دیده در آنها تا زمان رسیدگی قضایی به موضوع، حفظ امنیت خشونت دیده از اولویت های اصلی است. به همین خاطر از ترغیب او به ماجراجویی و ارائه راهکارهایی که ممکن است همچنان امنیتش را در خانه به خطر بیندازد، خودداری کنید. در عین حال به یاد داشته باشید که او خود خشونت دیده شرایط است نه بانی آن. از همین رو از توجیه خشونت واقع شده و هر گونه ملامت خشونت دیده خودداری کرده و تلاش کنید تا به درستی روشن شود که او به هیچ وجه در خشونت واقع شده مقصر نبوده و نخواهد بود.

این موضوع از آن نظر حائز اهمیت است که به تجربه ثابت شده برخی از زنان در هنگام مواجهه با یک همجنس خشونت دیده خشونت خانگی، در راستای کمک به امنیت او به غلط خشونت دیده را تشویق به تغییر رفتار کرده و در عمل رفتار سابق او را سبب اعمال خشونت معرفی می کنند. این در حالی است که هیچ رفتاری از سوی زن نمی تواند و نباید توجیهی برای اعمال خشونت از سوی شوهر تلقی شود. به همین دلیل به جای سرزنش خشونت دیده یا ارائه راهکار به تغییر رفتار، به او کمک کنید تا درک درستی از موقعیت خود به عنوان یک بزه دیده به دست آورد.

سعی کنید به خشونت دیده نشان دهید که اشکال خشونت خانگی متفاوت بوده و تنها محدود به خشونت فیزیکی نیست؛ گرچه عینی ترین نوع آن است.

بیشتر بخوانید:

[فانتری های جنسی و خشونت خانگی](#)

[دولت ها برای مبارزه با خشونت خانگی علیه دگرباشان جنسی چه کرده اند؟](#)

[دیدگان در خشونت خانگی حمایت کیفی از آسیب](#)

اگر حرفه تان به گونه ای است که احتمال برخورد با خشونت دیدگان در خشونت خانگی در آن زیاد است (پزشک زنان، ماما، پرستار و بهیار زنان، مشاور خانواده و ...)، سعی کنید اطلاعات خود را از موضوع خشونت خانگی، موارد وقوع، اقدامات مورد نیاز و تا حدودی قوانین مرتبط به آن افزایش داده و تا حد امکان با وکیلان مورد اعتماد و یاری رسان در تماس باشید.

از آنجا که مهم ترین هدف کمک به خشونت دیده برای خلاصی از محیط خشونت زاست، از این رو از ماجراجویی های اولیه (گاه سیاسی) یا جنسیتی خودداری کرده و در همه حال منفعت خشونت دیده را مقدم بر همه چیز در نظر بگیرید.

تجربه نشان داده است یکی از دلایل عدم تمایل خشونت دیدگان در خشونت خانگی به گزارش موضوع، وابستگی عاطفی آنان به فرد خشونت گر است. از همین رو از توهین به خشونت گر پیش روی خشونت دیده خودداری کرده و به جای آن تلاش کنید به او نشان دهید که اقدام خشونت گر در اعمال خشونت بر او، اقدامی غیرانسانی و خلاف عشق و علاقه است.

در عین حال از بدبخت نشان دادن خشونت دیده به دلیل داشتن چنین شوهر/پارتنری خودداری کنید چرا که ممکن است او را به واسطه تلاش در جهت حفظ عزت نفس و غرورش، در موضع دفاعی قرار داده و از گزارش ماجرا و درخواست کمک منصرف کند.

آگاه باشید که حتی همه وکیلان دادگستری نیز از تمامی پیچ و خم ها و زوایای پیدا و پنهان قوانین اطلاع نداشته و بر آنها مسلط نیستند. از این رو اگر حرفه تان وکالت نیست و از قوانین و مسائل حقوقی آگاهی ندارید، راهکار قانونی ارائه نداده و خشونت دیده را دلخوش یا گیج نکنید و به جای آن، او را به یک وکیل یا مشاور حقوقی معتمد و حامی خشونت دیدگان در خشونت خانگی معرفی کنید.

بدانید که ممکن است برای شهادت در دادگاه یا نزد پلیس احضار شوید. از این رو اگر شاهد وقوع خشونت بوده اید یا علائم آن را دیده یا شنیده اید، پیش قدم شده و به خشونت دیده اعلام کنید که برای حمایت از او آماده و حاضر به دادن شهادت هستید.

اما همواره به خاطر داشته باشید که هرگز به طور پنهانی و بدون کسب رضایت خشونت دیده اقدام به گزارش خشونت واقع شده به پلیس نکنید (البته نه در مواردی که شاهد وقوع خشونت هستیید که در جریان است) چرا که این اقدام ممکن است جان و امنیت خشونت دیده را به خطر بیندازد.

تاکید می‌شود که این موضوع در مواقعی قابل اجراست که اعمال خشونت به پایان رسیده و شخص خشونت دیده شما را از وقوع آن آگاه ساخته است. در غیر این صورت در موارد مشاهده وقوع خشونت در همسایگی خود، به سرعت پلیس را در جریان بگذارید.